

RETTIGHETER I GRUNNSKOLEN FOR DEG MED MIGRENE

HODEPINE NORGE

2	Hvordan får du oppfylt rettighetene dine
3	Generelt om tilrettelegging
4	Klassesammensetning
4	Tilpasset opplæring
5	Læremidler og hjelpemidler
6	Undervisning utenfor skolen
7	Skolemiljøet
8	Medisinering på skolen og SFO
9	Fritak fra grunnskoleopplæringen
9	Spesielt om gymtimer
10	Vurderinger og karakterer
11	Tilrettelegging av eksamen
12	Vitnemål
12	Fravær
13	Ekstra år i grunnskolen
13	Skolefritidsordningen (SFO/AKS)
13	Individuell plan og koordinator
14	Hvordan vinne fram med en klage
15	Rettigheter for foreldre
17	Rett til å klage
18	Hodepine Norge

RETTIGHETER I GRUNNSKOLEN FOR DEG MED MIGRENE

Du som har migrene kan ha behov for ekstra tilrettelegging for å klare å gjøre skolearbeidet ditt. Dette heftet viser hvilke rettigheter du har til å få slik tilrettelegging.

HVORDAN FÅR DU OPPFYLT RETTIGHETENE DINE

RETTIGHETER FOR ELEVER MED MIGRENE

Som elev i skolen skal du ha like muligheter som de som er helt friske, til å få opplæring og utdanning. Derfor har du rett på tilpasninger som gjør at det er mulig.

Det er viktig å vite at det er behovene dine som gir deg rett til å få tilrettelegging. Rettighetene er uavhengig av hvilken diagnose du har.

Hvilke behov du har må dokumenteres. Dokumentasjonen bør komme fra en fagperson, som fastlegen din, barnelegen eller nevrologen.

HVEM HAR ANSVARET FOR AT DU FÅR RETTIGHETENE DINE

Kommunen har det overordnede ansvaret for at dine rettigheter som elev i grunnskolen blir oppfylt. Kommunen har ofte delegert ansvaret sitt til skolen, ved rektor. Dette varierer fra kommune til kommune. Ta gjerne kontakt med rektor først, så vil rektor eventuelt videreføre deg hvis det er noen andre som skal kontaktes.

KOMMUNIKASJON MELLOM SKOLEN OG HJEMMET DITT

Skolen har plikt til å holde kontakt med foreldrene dine gjennom skoleåret.¹ Det er kommunen (skolen) som har plikt til å sørge for samarbeidet. Det er en forutsetning for at dette skal fungere godt, at foreldrene deltar aktivt. Foreldresamarbeid skal føre til god oppfølging av din faglige og sosiale utvikling.

Skolen skal ha et foreldremøte i starten av skoleåret.² Foreldrene dine har i tillegg rett til en samtale med kontaktlæreren om blant annet din kompetanse i fagene.³ Samtalen skal klargjøre hvordan du, skolen og foreldrene dine skal samarbeide for å legge til rette for din læring og utvikling. Her kan det passe fint å ta opp behovet for tilrettelegging.

GENERELT OM TILRETTELEGGING

Alle elever med funksjonsnedsettelse som har behov for tilrettelegging på skolen, har rett til å få det.⁴

Retten til tilrettelegging gjelder lærested, undervisning, læremidler og eksamen.

Hva du har krav på av tilrettelegging, kommer blant annet an på behovene dine.

Kommunen skal stille til rådighet de ressurser som er nødvendige for å sikre et forsvarlig opplæringstilbud. Det betyr at tilbudet skal være godt, men ikke nødvendigvis optimalt. Retten gjelder ikke tilrettelegging som innebærer en uforholdsmessig byrde for skolen. Hva som er en uforholdsmessig byrde, er en vurdering basert på skjønn.

Manglende individuell tilrettelegging kan være diskriminering. Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) gir veiledning om diskriminering. Du kan klage på diskriminering til Diskrimineringsnemnda, men det kreves som regel at du har klaget til Fylkesordføreren først.

Tilrettelegging kan for eksempel være pedagogisk tilrettelegging eller fysisk tilrettelegging. Eksempler på nødvendig tilrettelegging ved migrene, kan være å få ha på seg en caps og/eller filterbriller innendørs for å skjerme mot lys, tilgang på skolebøkene i form av lydbøker, og et rolig sted å trekke seg tilbake under anfall.

RETT TIL TILRETTELEGGING

Retten til tilrettelegging gjelder lærested, undervisning, læremidler og eksamen.

TIDLIG INNSATS PÅ 1. TIL 4. TRINN

På 1. til 4. årstrinn skal skolen sørge for at du som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning raskt får egnet intensiv opplæring slik at du når forventet utvikling.

Den intensive opplæringen kan i en kort periode gis som en-til-en undervisning hvis det er riktig av hensyn til deg.

OVERGANG FRA BARNEHAGE TIL SKOLE

Skolen skal samarbeide med barnehagen om din overgang fra barnehagen til skolen og skolefritidsordningen. Samarbeidet skal bidra til at du får en trygg og god overgang. Kommunen har ansvar for samarbeidet.

KLASSESAMMENSETNING

Elevene skal deles inn i klasser eller basisgrupper som ivaretar deres behov for sosial tilhørighet.⁵

Klassen/basisgruppen må ikke være større enn at dere som er elever får forsvarlig utbytte av opplæringen. Skolen må ta hensyn til elevenes utfordringer og forutsetninger, lærernes kompetanse og det pedagogiske opplegget.

Elevene skal til vanlig ikke deles inn i klasser/ basisgrupper etter faglig nivå, kjønn eller etnisk tilhørighet. En elev kan tilhøre andre grupper i deler av tiden.

TILPASSET OPPLÆRING

Opplæringsloven pålegger skolen å tilpasse opplæringen til forutsetningene til den enkelte eleven.⁶ Tilpasset opplæring er de tiltakene som skolen setter inn for å sørge for at alle elevene får best mulig utbytte av opplæringen. Alle elever skal få forsvarlig utbytte av opplæringen. Skolen har ikke plikt til å tilpasse opplæringen så mye at elevene enkeltvis får helt optimalt utbytte.

Det er mange måter å tilpasse opplæringen på. Man kan for eksempel bruke ulike arbeidsmåter, ha flere personalressurser i klassen, eller gjennomføre muntlige prøver, i stedet for skriftlige prøver.

Hvis du ikke skal tilhøre en klasse/ basisgruppe som er organisert på vanlig måte, må det lages et vedtak om spesialundervisning for deg. Dette kan for eksempel være aktuelt hvis du i perioder har behov for hjemmeundervisning.

HVA ER TILPASSET OPPLÆRING?

Tilpasset opplæring skjer innenfor ordinær undervisning, og er de tiltakene som skolen setter inn for å sørge for at alle elevene får best mulig utbytte av opplæringen.

LÆREMIDLER OG HJELPEMIDLER

PENSUM PÅ LYDBOK

Migrene er en nevrologisk sykdom som i perioder kan gjøre det vanskelig å lese. Hvis du opplever dette, kan du søke Statped (Statlig spesialpedagogisk tjeneste) om å få tilgang til å låne skolelydbøker.

Slik tilgang gir også åpning for å låne lydbøker hos Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB).

MEDVIRKNINGSPLIKT

Både du som elev og foreldrene dine har en medvirkningsplikt. Det betyr at dere må si ifra om tilretteleggingsbehov og medvirke til å prøve ut egnede tilretteleggingstiltak. Skolen skal ha tilgang til nødvendig utstyr, inventar og læremidler som er nødvendige for at du skal få et forsvarlig utbytte av opplæringen.⁷ Kommunens ergoterapeut, NAV Hjelpemiddelsentral, PPT og Statped, kan gi veiledning om hvilke hjelpemidler som kan være aktuelle for den enkelte.

Det må skilles mellom hjelpemidler eleven trenger for å lære faget (pedagogiske hjelpemidler) som skoleeier har ansvaret for, og praktiske/fysiske hjelpemidler som NAV Hjelpemiddelsentral er ansvarlig for. Skoleeier vil uansett ha et restansvar når noe ikke blir dekket av NAV og hjelpemiddelet er nødvendig for at eleven skal få forsvarlig utbytte av opplæringen.⁸

HVA ER PPT?

Pedagogisk-psykologisk tjeneste er en kommunal eller fylkeskommunal rådgivende tjeneste som fungerer som sakkyndig instans i spørsmål om barn, ungdom og voksnes opplærings situasjon og behov for spesialundervisning.

HVA ER STATPED?

En norsk spesialpedagogisk støttetjeneste for kommuner og fylkeskommuner. Statped har spisskompetanse innen døvblindhet, ervervet hjerneskade, hørsel, sammensatte lærevansker, språk/tale og syn.

UNDERVISNING UTENFOR SKOLEN

Hvis du er lenge borte fra opplæringen på grunn av sykdommen, har du rett til å få opplæring et annet sted enn på skolen, for eksempel hjemme eller på sykehuset. Da skal det ikke føres fravær. Utdanningsdirektoratet har en egen veileder om undervisning i helseinstitusjon og i hjemmet.⁹

HJEMMEUNDERVISNING

Hvis du har langvarig fravær fra skolen på grunn av sykdom, har kommunen plikt til å gi deg opplæring hjemme. Så raskt som mulig etter at behov blir meldt, må skolen skrive et vedtak om spesialundervisning der det må stå at deler av, eller hele undervisningen gis i hjemmet ditt. Du skal i utgangspunktet få samme antall timer som andre, men omfanget av undervisningen vil selvsagt avhenge av hvor mye undervisning du er i stand til å motta.

UNDERVISNING I HELSEINSTITUSJON

Hvis du skulle bli innlagt på sykehus e.l. har du rett til å få undervisning der. Innleggelsen må ha en viss varighet. Kortvarig fravær (noen dager) gir ikke rett til opplæring i Helseinstitusjon, med mindre du har gjentakende kortvarige innleggelser. Hvis du allikevel går glipp av viktig pensum under innleggelsen, har du rett til å få ekstra undervisning etterpå for å komme i gang.

Det er fylkeskommunen der helseinstitusjonen ligger som er ansvarlig for å gi opplæring. Har du et vedtak om spesialundervisning og individuell opplæringsplan fra skolen din, må fylkeskommunen ta stilling til om dette kan brukes mens du er på institusjonen. I så fall må fylkeskommunen lage et tidsbegrenset vedtak om spesialundervisning.

SKOLEMILJØET

FYSISK MILJØ

Opplæringsloven kapittel 9A om skolemiljø¹⁰ har en egen paragraf om det fysiske miljøet. Du har rett til en arbeidsplass som er tilpasset ditt behov. Skolen skal innredes slik at det blir tatt hensyn til elever med funksjonsnedsettelse.

Det finnes likevel ikke konkrete regler om kva som er et godt fysisk miljø på skolen. Men Helsedirektoratet har gitt flere anbefalinger,¹¹ bl.a. om:

- Frisk nok luft innendørs
- Minst mulig bruk av kjemikalier og parfymerte renholdsprodukter.
- I hvert enkelt areal i et skolebygg stilles det krav til belysningsstyrke. Dagslysåpningene og eventuelle reflekterende flater bør ikke gi sjenerende blending. Blending fra direkte eller reflektert sollys er spesielt viktig å unngå i undervisningsarealer.

Både du, foreldrene dine, og råd og utvalg ved skolen, kan be om tiltak for å rette på det fysiske miljøet. Da skal skolen behandle saken snarest mulig, og skrive et vedtak. Hvis skolen ikke gjør dette, eller hvis du er misfornøyd med konklusjonen deres, kan du klage til statsforvalteren.

I tillegg er det regler om universell utforming i likestillings- og diskrimineringsloven. Skolebygg er omfattet av disse reglene.

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) kan gi informasjon om disse bestemmelsene.

HELSEDIREKTORATETS ANBEFALINGER

- Frisk nok luft innendørs
- Minst mulig bruk av kjemikalier og parfymerte renholdsprodukter.
- I hvert enkelt areal i et skolebygg stilles det krav til belysningsstyrke. Dagslysåpningene og eventuelle reflekterende flater bør ikke gi sjenerende blending. Blending fra direkte eller reflektert sollys er spesielt viktig å unngå i undervisningsarealer.

MEDISINERING PÅ SKOLEN OG SFO

Det finnes et rundskriv for legemiddelhåndtering i barnehage, skole og SFO.¹² Der står det at opplæringsloven tolkes slik at kommunen har ansvar for at du som er barn får legemidler når du er på skolen eller i SFO. Det kan for eksempel være å gi anfallsmedisin i form av tabletter, nesespray eller injeksjonspenn. Om det er skolen eller helsetjenesten sitt ansvar, avhenger av om medisineringsen må utføres av helsepersonell eller ikke.

Skolen har bare ansvar for å gi legemidler hvis legen som skriver ut legemidler mener det er forsvarlig å la lærere gi deg medisinen. Er det ikke forsvarlig, må kommunen sørge for at helsepersonell gir legemidlene.

En lærer har rett til å reservere seg mot oppgaver som hen ikke føler seg kompetent til. I slike tilfeller må skolen finne en annen løsning.

Helsestasjon- og skolehelsetjenesten skal bidra til at det etableres rutiner for håndtering av legemidler i barnehager, skoler og SFO.¹³

Kommunen må sørge for at ansatte som skal hjelpe deg med å ta legemidler, får nødvendig informasjon og opplæring. Opplæringen bør omfatte ditt behov for hvordan legemiddelet gis, rutiner for kontakt med helsetjenesten, innhenting av samtykke fra foreldrene dine, og taushetsplikt.

Det er ofte foreldrene alene, eller sammen med behandlende lege, som gir denne opplæringen.

FRITAK FRA GRUNNSKOLEOPPLÆRINGEN

Kommunen kan frita eleven fra hele eller deler av grunnskoleopplæringen når hensynet til eleven tilsier det.¹⁴

Det kan for eksempel være fritak for enkelte fag. Fritaket skal bare gis i helt spesielle unntakstilfeller og bare hvis foreldrene dine samtykker.

Kommunen må lage et vedtak på bakgrunn av en sakkyndig vurdering fra PPT. Elever som blir fritatt fra grunnskoleopplæring har rett til å fullføre grunnskolen senere. Fritak for fag påvirker ikke retten til vitnemål fra ungdomsskolen, men kan påvirke mulighetene for å få vitnemål på videregående skole.

SPESIELT OM GYMTIMER

Elever som ikke kan følge opplæringen i kroppsøving skal få tilrettelagt opplæring så langt det er mulig.¹⁵ Egentrening i skoletiden kan ikke erstatte kroppsøvingstimer.¹⁶

Hvis du opplever at migrenen blir verre ved høy puls, kan du be om å få øvelser som ikke øker pulsen så mye.

Hvis den tilrettelagte opplæringen ikke kan vurderes med karakterer, kan du få fritak fra vurdering med karakter i kroppsøving.

Når rektor skal ta stilling til om fritak bør gis, er det viktig å få klarlagt hva som er årsaken til at den tilrettelagte opplæringen ikke kan vurderes med karakter.

VURDERINGER OG KARAKTERER

Du har rett til å få en vurdering, herunder en underveisvurdering, sluttvurdering og dokumentasjon av opplæringen.¹⁷

Opplæringsforskriften kapittel 3 inneholder detaljerte regler for vurderinger, karakterer og fritak. Utdanningsdirektoratet har flere relevante rundskriv, veiledere og tolkningsuttalelser, herunder et rundskriv om individuell vurdering.¹⁸

Grunnlaget for vurdering i fag er kompetansemålene i læreplanene for fag.¹⁹ Forutsetningene til den enkelte, fravær, eller forhold knyttet til orden og atferd til eleven, skal ikke trekkes inn i vurderingen i fag.

Grunnlaget for vurdering i orden og atferd er knyttet til om eleven opptrer i tråd med ordensreglementet til skolen.²⁰

Du og foreldrene dine skal varsles skriftlig hvis det er tvil om du kan få halvårsvurdering med karakter eller standpunktkarakter i ett eller flere fag.²¹ Det samme gjelder hvis det er fare for å få nokså god eller lite god i orden og atferd.

Ved avslutningen av opplæringsåret, skal du få en sluttvurdering i form av standpunktkarakterer og eksamens-karakterer.²²

Standpunktkarakterer er karakterer som blir gitt ved avslutningen av opplæringen i fag, og skal føres på vitnemålet.²³ Standpunktkarakteren må baseres på et bredt vurderingsgrunnlag som samlet viser den kompetansen du har i faget.

SIDEMÅL

Skolen kan gi fritak fra karakter i skriftlig sidemål til blant annet elever med særskilt språkopplæring fra 8.-10. årstrinn, og elever som på grunn av sykdom har problemer med å greie begge målformene.²⁴ Hvis dere vil søke om fritak fra sidemål, må en sakkyndig beskrive både diagnosen og årsaken til at du ikke greier begge målformene. Det kan f.eks. være lange migrene-anfall som gir mindre tid i døgnet til opplæring, og redusert læringsevne i forbindelse med anfall.

DU HAR RETT TIL Å FÅ EN VURDERING, HERUNDER EN UNDERVEISVURDERING, SLUTTAVURDERING OG DOKUMENTASJON AV OPPLÆRINGEN.

TILRETTELEGGING AV EKSAMEN

Du har rett til å få særskilt tilrettelegging på eksamen og tentamen. Forholdene skal legges til rette slik at du får vist hva du kan i faget.²⁵

Det kan for eksempel være lengre tid på eksamen, skrivehjelp, opplesning eller lignende. Du må gi beskjed om hva du trenger, så vil skolen vurdere om det er praktisk og økonomisk mulig.

Tilretteleggingen skal avhjelpe sykdommen, ikke manglende kompetanse i fag.

Tilretteleggingen kan ikke gi deg en urimelig fordel i forhold til de andre. Tilretteleggingen kan heller ikke være så omfattende at du ikke blir prøvd i kompetansemålene i faget. Hvis kompetansemålene i faget innebærer at du skal bli prøvd i skriftlige ferdigheter, kan du ikke få tilrettelegging i form av muntlig prøve/eksamen.

For å få tilrettelegging av prøver og eksamen og tentamen, sender du en søknad til rektor. Det kan være lurt å søke allerede i begynnelsen av skoleåret, slik at det er i orden når tiden kommer. Rektor skriver et vedtak. Rektor kan kreve å få en uttalelse fra en sakkyndig instans.

FRITAK FRA EKSAMEN

Elever som er fritatt for vurdering med karakter i fag som blir avsluttet med eksamen, skal ikke delta eller blir trukket ut i eksamen i faget.

For elever som ikke er fritatt for vurdering med karakter, kan foreldre søke rektor om fritak fra eksamen.²⁶ Rektor kan gi fritak hvis det foreligger tungtveiende grunner.

FRAVÆR PÅ EKSAMEN

Hvis du har fravær på eksamen i grunnskolen, har du ikke rett til å ta den på nytt. Husk å dokumentere fraværet med legeattest.

**“ DU HAR RETT TIL Å FÅ
SÆRSKILT TILRETTELEGGING
PÅ EKSAMEN OG TENTAMEN.
FORHOLDENE SKAL LEGGES
TIL RETTE SLIK AT DU FÅR
VIST HVA DU KAN I FAGET. ”**

VITNEMÅL

Alle elever har rett på et vitnemål.²⁷ Hvis du ikke har fått standpunkt-karakter i et fag fordi grunnlaget for vurdering mangler, skal det føres på vitnemålet at vurdering ikke var mulig.

FRAVÆR

Du har plikt til å møte og delta aktivt i opplæringen slik at lærerne får grunnlag til å vurdere din kompetanse i faget. Stort fravær eller andre særlige grunner kan føre til at læreren ikke har tilstrekkelig grunnlag for å gi halvårs-vurdering med karakter eller standpunkt-karakter.²⁸

Fravær kan føre til nedsatt karakter i enten orden eller atferd.²⁹ Årsaken til fraværet avgjør om det påvirker vurderingen i orden og atferd.

Skolen har plikt til å gi foreldrene dine muntlig eller skriftlig varslings om fraværet ditt, og hvis det er fare for at det ikke er grunnlag for vurdering i fag, orden og atferd. Dette gjelder også hvis det er fare for at du kan få karakteren nokså godt eller lite godt i orden eller atferd.³⁰

FØRING AV FRAVÆR PÅ VITNEMÅLET

Fra og med 8. klasse er hovedregelen at alt fravær føres på vitnemålet.³¹ Du eller foreldrene dine kan kreve at

Hvis du er helt eller delvis fritatt for vurdering med karakterer, skal du ha vitnemål som viser at du har fullført grunnskoleopplæringen.

årsaken til fraværet blir ført på et vedlegg til vitnemålet.³² Omfanget av fraværet skal likevel føres på vitnemålet. Årsaken til fraværet må dokumenteres. Føring av fravær er ikke et vedtak og det kan derfor ikke klages på det.

FRAVÆR SOM SKYLDES HELSEGRUNNER

Du kan kreve at inntil 10 dager dokumentert fravær som skyldes helsegrunner ikke føres på vitnemålet.³³

Timefravær, for eksempel til legebesøk eller BUP (Barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk), kan ikke unntas føring.³⁴ Samtaler med PPT (Pedagogisk- psykologisk tjeneste) gir ikke fravær.

I utgangspunktet er det fravær fra og med fjerde fraværsdagen som kan strykes. Men ved dokumentert risiko for fravær på grunn av kronisk sykdom, kan fravær strykes fra og med første fraværsdag. Migrene er typisk en sykdom som gir slik risiko.

EKSTRA ÅR I GRUNNSKOLEN

Du har ikke rett til et ekstra år i grunnskolen. Men utdanningsdirektoratet har gitt en tolkningsuttalelse som bestemmer at kommunen kan innvilge et ekstra år i grunnskolen.³⁵ Det må være et reelt behov for det, og ikke

for eksempel et ønske om å forbedre karakterer. Det skal legges avgjørende vekt på den verdien et ekstra år har for det senere utbyttet du får av videregående opplæring.

SKOLEFRITIDS- ORDNINGEN (SFO/AKS)

Kommunen skal ha et tilbud om SFO før og etter skoletid for 1.-4. årstrinn.³⁶

Reglene om spesialundervisning gjelder ikke i SFO fordi SFO ikke er en del av opplæringen. Utdanningsdirektoratet oppfordrer kommunen til å lytte til råd og vurderinger fra ulike instanser som kjenner barnet.³⁷

INDIVIDUELL PLAN OG KOORDINATOR

Alle som trenger langvarige og koordinerte tjenester fra kommunen, har rett til en individuell plan.³⁸ En individuell plan skal blant annet ha en liste over nødvendige tjenester.³⁹ Den individuelle opplæringsplanen kan innlemmes i den individuelle planen. Merk at den individuelle planen ikke gir rett på de tjenestene som står i planen. Det må søkes på hver enkelt tjeneste. Skolen har plikt til å delta i arbeidet med individuell plan.⁴⁰ PPT har ikke en plikt til å delta i arbeidet med individuell plan.

Alle med individuell plan, skal få tilbud om en koordinator.⁴¹ Ansatte i skolen kan være koordinator for individuell plan, men har ikke plikt til å være det. Koordinatoren skal sørge for nødvendig oppfølging og sikre samordning av tjenestetilbudet og fremdrift i arbeidet med individuell plan. Det er ikke mer konkrete krav til kompetansen til koordinator enn det er til øvrige helse- og omsorgstjenester (kommunen må knytte til seg nødvendig fagkompetanse for å sikre forsvarlige tjenester).⁴²

HVA ER IP?

Alle som trenger langvarige og koordinerte tjenester fra kommunen, har rett til en individuell plan. En IP skal ha en liste over nødvendige tjenester. Den individuelle opplæringsplanen kan innlemmes i den individuelle planen.

HVORDAN VINNE FRAM MED EN KLAGE

Det er klagerett på alle enkeltvedtak som gjelder dine rettigheter som elev. Klagefristen står i vedtaket. Uavhengig av klagefristen, har du rett til å klage på gjennomføringen av det som står i vedtaket.

En klage må være skriftlig og bør begrunnes. fylkesordføreren er klageinstans, men klagen skal først sendes til den instansen som har gjort vedtaket.

Gjør deg godt kjent med innholdet i enkeltvedtaket.⁴³ Vedtak skal være skriftlige og ha en begrunnelse⁴⁴ slik at man forstår hvorfor resultatet ble som det ble. Du har rett til innsyn i alle dokumenter som angår saken.⁴⁵ Konsentrer klagen rundt begrunnelsen for vedtaket. Hold deg til saken, skriv kort, konsist og vær saklig.

Du får i utgangspunktet ikke gratis advokathjelp i skolesaker.⁴⁶ Du kan søke råd hos FFOs Rettighetssenter eller benytte deg av Hodepine Norges medlemsfordel med rabatt hos advokat.

Du kan gi fullmakt til å la en annen hjelpe deg, skrive og sende klagen på dine vegne. Du kan også ha med en annen i møter med for eksempel skolen eller kommunen.⁴⁷

Offentlige myndigheter har veiledningsplikt, og det gjelder også når du skal klage.⁴⁸ Hvis det for eksempel er uklart hvorfor du har fått avslag, har du rett til å få det forklart bedre.

**HOLD DEG TIL SAKEN I KLAGEN, SKRIV
KORT, TYDELIG OG VÆR SAKLIG.**

RETTIGHETER FOR FORELDRE

Noen foreldre til barn med migrene, må være mye borte fra jobb for å kunne følge opp barnet. Her kommer en kort oversikt over rettigheter du som forelder kan ha.

OMSORGSPENGER

Du kan ha rett til permisjon fra jobb⁴⁸ og omsorgspenger⁴⁹ fra NAV hvis du på grunn av barnets sykdom må være hjemme, følge barnet til legen eller delta på ulike oppfølgingsmøter med for eksempel lege, fysioterapeut, PPT, BUP eller ansvarsgruppen.

Du har rett til omsorgspenger i inntil 10 dager per kalenderår på grunn av nødvendig tilsyn eller pleie av sykt barn til og med det året barnet fyller 12 år.⁵⁰ Har du mer enn to barn får du omsorgspenger i opptil 15 dager per kalenderår. Er du alene med omsorgen dobles antall dager.

UTVIDET RETT TIL OMSORGSPENGER

Hvis barnet ditt har en kronisk sykdom som gir en markert høyere risiko for at du får fravær fra jobb, kan du ha rett til 10 ekstra stønadsdager. Migrene er en kronisk nevrologisk sykdom som gir anfall med uforutsigbart intervall

NAV har en liste over hvilke kroniske sykdommer som automatisk gir slik rett. Migrene er ikke på listen pr. i dag men det betyr ikke at migrene er generelt unntatt fra reglene.

Kravet er at det skal være betydelig kronisk sykdom.

De to kravene, at sykdommen er kronisk og at den er betydelig, må begge dokumenteres i søknaden. Alle punktene bør legen ta med i legeerklæringen:

PUNKTER SOM BØR INKLUDERES I EN LEGEERKLÆRING

- Hvor ofte får barnet anfall
- Hvor lenge varer anfallene
- Hvordan forløper anfallene. F.eks. «Store smerter/må ligge på mørkt rom/klarer ikke gå selv/klarer ikke ha øynene oppe/kaster opp.»
- Hvor ofte har barnet fravær fra skolen pga. migrenen
- Hvilken behandling har barnet fått
- Hvilken oppfølging får barnet fra helsevesenet fremover

Det er opp til NAV å gjøre vurderingen, men det å ha god dokumentasjon øker sjansen for å få innvilget ekstra omsorgsdager.

PLEIEPENGER

Foreldre har rett til permisjon hvis barnet blir innlagt i helseinstitusjon og forelderen oppholder seg ved helseinstitusjonen, barnet er utskrevet fra helseinstitusjon og forelderen må være hjemme fordi barnet trenger kontinuerlig tilsyn og pleie.⁵¹ I disse tilfellene har foreldre rett til pleiepenger fra NAV.⁵²

OPPLÆRINGSPENGER

Hvis en forelder er borte fra jobb på grunn av opplæring ved en godkjent helseinstitusjon eller deltar på foreldrekurs ved et offentlig spesialpedagogisk kompetansesenter, har hen rett til opplæringspenger fra NAV.⁵³

TILRETTELEGGING PÅ JOBB

Foreldre kan også ha rett på tilrettelegging på jobben.⁵⁴ Tilrettelegging kan for eksempel være fleksibel arbeidstid⁵⁵ eller redusert arbeidstid.⁵⁶

RETT TIL Å KLAGE

Opplever du at du ikke får det du har rett til ifølge loven, bør du og dine foresatte sende en skriftlig henvendelse til skolen. Den skal peke på hva du trenger og hva du har gjort for å få det, og gjerne inneholde konkret forslag til hva som kan gjøres.

Når skolen får en slik henvendelse fra en enkeltperson, må den fatte det som vi kaller et «enkeltvedtak». Hvis den som ber om tiltak, ikke er fornøyd med

HVEM KAN DU KONTAKTE?

Det er ulike instanser du kan ta kontakt med for å få veiledning.

Her er en oversikt over noen aktuelle:

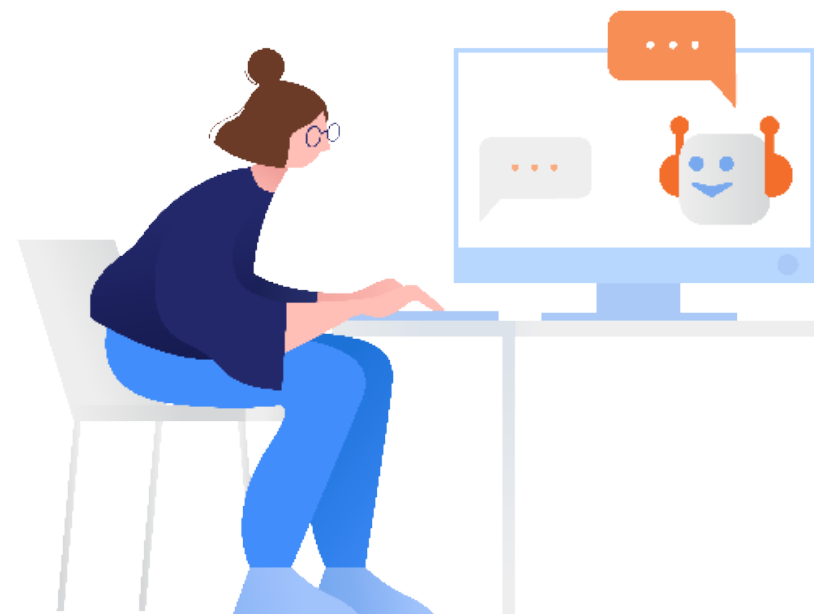
- Hodepine Norge
- FFOs rettighetssenter
- Barneombudet
- Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO)
fylkesordføreren i ditt fylke
- Statped

HODEPINE NORGE

Hodepine Norge er en uavhengig, ideell medlemsorganisasjon som jobber for at alle med migrene og andre hodepine-sykdommer skal få riktig diagnose, riktig behandling og støtte til å leve med sykdommen.

Dette er noen av våre aktiviteter for medlemmer:

- Medisinsk svartjeneste via chat
- Hjelpetelefon for støtte til å leve med hodepinesykdom eller som pårørende
- Kurs og læringsnettverk
- Lukket forum for pårørende til barn med hodepinesykdom
- Lokallag
- Ungdomsnettverk

Epost: post@hodepinenorge.no

Telefon: 22 55 50 55

Brosjyren er utarbeidet av Hodepine Norge i 2022, med utgangspunkt i brosjyren «Skolestart» som ble gitt ut i 2018 av vår paraplyorganisasjon Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon. FFO.no

Støttet av:

REFERANSER:

1. Opplæringsloven § 1-1 og § 13-3d, opplæringsforskriften § 20-3 første avsnitt
2. Opplæringsforskriften § 20-3 andre avsnitt
3. Opplæringsforskriften § 20-3 tredje avsnitt
4. Likestillings- og diskrimineringsloven § 21
5. Opplæringsloven § 8-2 første avsnitt
6. Opplæringsloven § 1-3
7. Opplæringsloven § 9-3
8. Utdanningsdirektoratets veileder om spesialundervisning
9. Utdanningsdirektoratets veileder om undervisning i helseinstitusjon og i hjemmet:
10. Opplæringsloven § 9A-7
11. Helsedirektoratet: Anbefalinger for praktisk innemiljøarbeid i barnehager og skoler
12. Regjeringens rundskriv om legemiddelbehandling
13. Forskrift om helsestasjon og skolehelsetjenesten § 2-4
14. Opplæringsloven § 2-1
15. Forskrift til opplæringsloven § 3-23
16. Utdanningsdirektoratets tolkningsuttalelse om fravær for egentrening i kroppsøving
17. Opplæringsforskriften kapittel 3
18. Utdanningsdirektoratets rundskriv om individuell vurdering
19. Opplæringsforskriften § 3-3
20. Opplæringsforskriften § 3-5
21. Opplæringsforskriften § 3-7
22. Opplæringsforskriften § 3-17
23. Opplæringsforskriften § 3-18
24. Opplæringsforskriften § 3-22
25. Opplæringsforskriften § 3-32
26. Opplæringsforskriften § 3-24
27. Opplæringsforskriften § 3-40
28. Opplæringsforskriften § 3-3 tredje avsnitt
29. Opplæringsforskriften § 3-5 femte avsnitt
30. Opplæringsforskriften § 20-3 fjerde avsnitt
31. Opplæringsforskriften § 3-41 første avsnitt
32. Opplæringsforskriften § 3-41 andre avsnitt
33. Opplæringsforskriften § 3-41 fjerde avsnitt bokstav a
34. Utdanningsdirektoratets rundskriv om individuell vurdering
35. Utdanningsdirektoratets tolkningsuttalelse om et ekstra år i grunnskolen
36. Opplæringsloven § 13-7
37. Utdanningsdirektoratets veileder om SFO
38. Helse- og omsorgstjenesteloven § 7-1
39. Forskrift om rehabilitering og habilitering § 19
40. Opplæringsloven § 15-5
41. Helse- og omsorgstjenesteloven § 7-2
42. Helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1
43. Forvaltningsloven § 23
44. Forvaltningsloven § 24
45. Forvaltningsloven § 18
46. Rettshjelploven gir rett til gratis advokat kun i noen få saker. I tillegg er det begrensninger i rettshjelpsforskriften på hvor høy inntekt du kan ha for å få gratis advokat.
47. Forvaltningsloven § 12
48. Arbeidsmiljøloven § 12-9(1)
49. Folketrygdloven § 9-5. NAVs rundskriv til folketrygdloven § 9-5
50. Folketrygdloven § 9-6
51. Arbeidsmiljøloven § 12-9(4)
52. Folketrygdloven § 9-10
53. Folketrygdloven § 9-14
54. Arbeidsmiljøloven § 4-6
55. Arbeidsmiljøloven § 10-2(3)
56. Arbeidsmiljøloven § 10-2(4)

[illegible]

HODEPINE NORGE